

Wystawy

Polska nauka w 20-leciu międzywojennym

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/ZN.2019.021>

Na licznych konferencjach, wystawach, publikacjach aktualne wydarzenia podkreśliły znaczącą przeszłość nauki polskiej po odzyskaniu niepodległości w 1918 r., a w 2019 r. upamiętniono wiele tych jubileuszowych wydarzeń. W ośrodkach akademickich całego kraju można było obejrzeć interesującą wystawę „Polska nauka w 20-leciu międzywojennym”, zorganizowaną przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Fot. 1–2. Akademia Pomorska w Słupsku

„Dostojęstwo uniwersytetu” w 100-lecie Uniwersytetu Stefana Batorego

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/ZN.2019.022>

W 2019 r. w Polsce i na Litwie obchodzono uroczyste 100-lecie Uniwersytetu Stefana Batorego, którego korzenie sięgają do 1579 r., kiedy to z przekształconego Kolegium Jezuickiego utworzona została Akademia i Uniwersytet Towarzystwa Jezusowego. Burzliwe dzieje powstań i rozbiorów nie pozwoliły zachować ciągłości uczelni, która po wielostronnych staraniach mogła na nowo rozpocząć swoją naukową działalność dopiero w odrodzonej po I wojnie światowej II Rzeczypospolitej. 11 października 1919 r. odbyła się, mająca znaczenie państwowe, historyczna inauguracja roku akademickiego. Pierwszy rektor USB, Michał Maria Siedlecki, z rąk marszałka Józefa Piłsudskiego przyjął insygnia władzy rektorskiej – berło (będące zaprojektowaną przez prof. Ferdynarda Ruszczyca, dziekana Wydziału Sztuk Pięknych, repliką pochodzącego z 1862 r. berła wywiezionego nakazem cara do Petersburga po zamknięciu uniwersytetu w 1832 r.) oraz łańcuch (również zaprojektowany przez Ruszczyca). Były to jedynie insygnia zastępcze wykonane... z drewna gruszkowego (tu warto nadmienić, że oryginalne berło z 1862 r. nadal znajduje się w Ermitażu w Petersburgu).

Fot. 3. Portret rektora USB
Michała M. Siedleckiego
namalowany przez
Benedykta Kubickiego.
Fot. Jan Bułhak

Fot. 4. Berło
rektorskie z 2019 r.
Fot. Andrzej Skowroński
(www.bu.umk.pl/DZS/usb/)

Fot. 5. Łańcuch rektorski
z 2019 r. Fot. Wacław Górski
(www.bu.umk.pl/DZS/usb/)

Uniwersytet Mikołaja Kopernika, będący intelektualnym spadkobiercą Uniwersytetu Stefana Batorego, uczcił obchody wspólnie z Uniwersytetem Wileńskim konferencją naukową oraz wystawą „Dostojeństwo uniwersytetu”.

Fot. 6. Plakat przed wejściem do Collegium Maximum. Fot. Lech Kamiński/UMT

Polsko-litewskie obchody zapoczątkowane zostały 10 października 2019 r. na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika, a swój finał miały 5 grudnia na Uniwersytecie Wileńskim. W obchodach w Toruniu uczestniczyli zaproszeni rektorzy dwu innych uczelni, w których znalazły się wydziały przejęte po Uniwersytecie Stefana Batorego, tj. Gdański Uniwersytet Medyczny z Wileńskim Wydziałem Medycznym oraz Archidiecezjalne Seminarium Duchowne w Białymstoku z Wydziałem Teologicznym.

Fot. 7. Przemawia prorektor UMK ds. naukowych, Jacek Kubica, siedzą od lewej rektorzy Uniwersytetu Wileńskiego Rimantas Jankaustas, Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego Marcin Gruchała oraz Archidiecezjalnego Seminarium w Białymstoku ks. Marian Strankowski. Fot. Andrzej Romański

Konferencja odbywała się w Sali Rektorów w Collegium Maximum, gdzie mieści się Muzeum Uniwersyteckie, w którym zaprezentowana została wystawa przygotowana przez Katarzynę Moskałę, Mirosława A. Supruniuka z oprawą graficzną Anny Schmeichel i bogatymi materiałami opisowymi, przygotowanymi przez profesorów UMK: Annę Supruniuk i Mirosława Surpuniuka (*Alma Mater Vilnensis 1919–1939. 100-lecie Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie*, Toruń 2019, z tekstami w języku polskim, angielskim i litewskim). Dzięki uzyskanym materiałom, niektórym zupełnie unikatowym i pierwszy raz pokazywanym w Polsce, można było obejrzeć insygnia rektorskie, togi, portrety, dokumenty z lat 1919–1939.

Fot. 8. Wystawa w Muzeum Uniwersyteckim. Fot. Andrzej Romański

Wystawa zorganizowana została przy współpracy z Uniwersytetem Jagiellońskim (którego profesorem był Michał M. Siedlecki, urlopowany z UJ na 2-letnią kadencję rektorską dla zorganizowania uniwersytetu w Wilnie), Stowarzyszeniem Muzeów Uniwersyteckich, Biblioteką Uniwersytecką w Toruniu, The Lituianian Art Museum, The Vilnius University, Towarzystwem Przyjaciół Emigracji i była pokazywana nie tylko w Toruniu i Wilnie, a także w ośrodkach akademickich w Polsce. Nie była to jedyna wystawa, bo również inne muzea uczelniane uczciły ten znaczący dla kultury polskiej jubileusz, organizując własne ekspozycje, tak jak Muzeum Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, które przygotowało specjalną wystawę dokumentującą badania wileńskich medyków „Z Wilna do Gdańska” (<https://gum.edu.pl/58720.html>), oraz Muzeum Historii Medycyny i Farmacji Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, prezentujące wystawę „Nauczanie medycyny i farmacji w murach Uniwersytetu Wileńskiego” (<https://muzeum.wum.edu.pl/>).

Trwałym świadectwem, które pozostanie po jubileuszowym roku naukowych wydarzeń dotyczących wszechnicy wileńskiej i jej związków z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika, są wydane przez Wydawnictwo Naukowe UMK publikacje. Na szczególne wyróżnienie zasługuje tu wyjątkowa – na miarę jubileuszu – dwutomowa monografia *Dzieje Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Uniwersy-*

tetu Stefana Batorego w Wilnie 1919–1939, zredagowana przez dwoje naukowców z UMK, humanistkę: Annę Supruniuk, wybitną znawczynię dziejów obydwu uniwersytetów, i fizyka Józefa Szudego, naukowca o międzynarodowej renomie w dziedzinie fizyki atomowej, członka rzeczywistego Polskiej Akademii Nauk, a z zamiłowania historyka nauki, szczególnie podkreślającego wkład polskich uczonych do nauk ścisłych i empirycznych¹.

¹ W opracowaniu wykorzystano następujące materiały: Z. Fedorowicz, 1966, *Michał Siedlecki (1873–1940)*, Wrocław, Zakład Ossolińskich; A. Supruniuk, M. A., Supruniuk, 2020, *Tajemnice pewnej fotografii, czyli symbole i dostojęstwo akademickie*, „Głos Uczelni” 1–2: 65–71; www.bu.umk.pl; www.muzeauczelniane.pl/aktualnosci/dostojenstwo-universytetu-wystawa-w-muzeum-universyteckim-w-toruniu; www.muzeum.umk.pl; <https://wilno.tvp.pl/44803039/100lecie-universytetu-stefana-batorego>.

